

Inhoudsopgave

1. Proces van de beleidsplanning	1
2. Situatieschets	2
3. Analyse & conclusies	3
4. Visie	4
5. Algemene en concrete doelstellingen	4
5.1. Algemene doelstellingen	
5.1.1. Bibliotheekinrichting en promotie	5
5.1.2. Informatie en kennisverspreiding	6
5.1.3. Cultuurparticipatie	7
5.1.4. Educatie	7
5.1.5. Ontmoeting	7
5.2. Concrete doelstellingen	
5.2.1. Bibliotheekinrichting en promotie	8
5.2.2. Informatie en kennisverspreiding	10
5.2.3. Cultuurparticipatie	11
5.2.4. Educatie	12
5.2.5. Ontmoeting	13
6. Beleidsinstrumenten en middelen	14
7. Afspraken omtrent implementatie, evaluatie en bijsturing	14
8. Bijlagen	

1. Proces van de beleidsplanning

1.1 Beschrijving van de communicatie- en participatieacties

Het beleidsplan dat voor u ligt is het resultaat van een uitgebreid onderzoek naar de manier waarop Sint-Agatha-Berchem wenst dat haar gemeentelijke Nederlandstalige bibliotheek evolueert in de komende jaren. Een basistekst, resultaat van intern overleg tussen bibliothecaris en het bibliotheekpersoneel, werd voorgelegd aan de Beheerraad en aangepast aan de opmerkingen van de leden. Ook het Gemeenschapscentrum werd betrokken bij de discussie. In overleg met de centrumverantwoordelijke en cultuuranimator werden de verschillende doelstellingen nader bekeken en aangevuld waar nodig. Tenslotte werd via het gemeentelijk informatieblad de bevolking en alle culturele actoren van de gemeente opgeroepen om suggesties te doen.

1.2 Afstemming op het gemeentelijk cultuurbeleidsplan

Momenteel beschikt de gemeente nog niet over een gemeentelijk cultuurbeleidsplan. Van zodra een cultuurbeleidscoördinator wordt aangeworven, spreekt het voor zich dat de bibliotheek actief wil meewerken aan de opstelling en uitvoering van dat gemeentelijk cultuurbeleidsplan en er zal voor zorgen dat het beleidsplan van de bibliotheek er op aansluit. Bovendien kunnen tijdens de verplichte tussentijdse evaluatie en in de jaarlijkse actieplannen, de beleidsplannen verder op elkaar worden afgesteld.

2. Situatieschets

De gemeentelijke openbare bibliotheek van Sint-Agatha-Berchem werd officieel erkend in januari 2000. Als bibliotheek in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest staat zij theoretisch in voor een werkgebied van 5800 inwoners, 30% van de totale bevolking (eind 2001 : 19.333). Dit jaar nog verhuist zij naar haar nieuwe vestiging in het 'geografisch' culturele centrum van de gemeente, vlakbij het Nederlandstalige gemeenschapscentrum en het Franstalig cultureel centrum in de oude dorpskern. Nu reeds biedt zij een basisdienstverlening aan. De collectie boeken en tijdschriften is voldoende groot geworden om aan de basisbehoeften naar kennis, cultuur, informatie en ontspanning te voldoen. In 2001 verzorgde de bibliotheek 13825 uitleningen voor 807 lezers. Zij kunnen boeken en tijdschriften ontlene door middel van een volledig geautomatiseerde uitleenadministratie. Wie ouder is dan 18 betaalt jaarlijks € 1,25.

Boeken of tijdschriften die uitgeleend zijn kunnen worden gereserveerd, gebruikers kunnen aankoopsgesties doen en boeken of artikels die niet in het bezit zijn van de bibliotheek kunnen gratis worden verstrekt via andere bibliotheken. Gebruikers kunnen ook gratis Internet raadplegen en hebben toegang tot de publiekscatalogus.

De dagelijkse leiding is in handen van professioneel geschoold personeel. De bib wordt geleid door een voltijds werkend bibliothecaris, gesteund door één voltijdse bibliotheekassistente. Het beheer van de bibliotheek is in handen van een beheersorgaan samengesteld uit vertegenwoordigers van de politieke strekkingen in de Gemeenteraad en leden-gebruikers of vertegenwoordigers van de ideologische en filosofische strekkingen. De bibliotheek is 17,5 uur open per week. Mensen kunnen er terecht op maandag van 13u30 tot 16u en van 19u tot 21u, op dinsdag van 13u30 tot 16u, op woensdag van 14u tot 18u, op vrijdag van 13u30 tot 18u en op zaterdag van 10u tot 12u. Groepen kunnen op afspraak komen.

De jaarlijks terugkerende uitgaven werden voor 2001 begroot op ± € 129.000, de inkomsten via subsidie en ontvangst van inschrijvings- en boetegelden bedroegen € 39.000. Dit jaar worden de uitgaven begroot op € 127.000, de inkomsten zullen omwille van het nieuwe decreet stijgen tot bijna € 56.000. De stijgende subsidie moet toelaten om de uitgaven die met dit beleidsplan gepaard gaan, te compenseren.

3. Analyse & conclusies

De gemeentelijke openbare bibliotheek is volop in beweging. Tot voor twee jaar maakte zij deel uit van de tweetalige gemeentelijke bibliotheek. In 1999 bereikten wij 472 leners en noteerden 9061 uitleningen. In twee jaar tijd bereiken wij het dubbel aantal mensen en lenen wij de helft meer boeken uit. De personeelsbezetting is momenteel groot genoeg om alle taken uit te voeren, maar het is zeer de vraag of twee personen voldoende zullen zijn om de verwachte stijging van het aantal gebruikers na de verhuis op te vangen en toezicht

te houden in het veel grotere gebouw. Sinds de erkenning, in januari 2000, werd de collectie dankzij een behoorlijk budget voor de helft vernieuwd en aangevuld. De 12.000 banden slagen erin een representatief beeld te geven van wat er verschijnt aan literatuur en informatieve werken. Ook de naslagwerken werden grotendeels vernieuwd.

De verhuizing naar ons nieuw gebouw moet het startsein kunnen zijn van een bibliotheek die resoluut breekt met het verleden en naar buiten treedt als een moderne instelling waar iedere Berchemnaar op zoek naar voornamelijk Nederlandstalige informatie, terecht kan. Het nieuwe bibliotheekgebouw biedt daar alle mogelijkheden voor. Toch beschikt ze bij de start, omwille van algemene besparingen in alle gemeentediensten, over een minimum aan meubilair en informaticatoepassingen.

4. Visie

De basisvoorwaarden voor een goedwerkende bibliotheek zijn aanwezig of worden heel binnenkort gerealiseerd: wij beschikken over een weliswaar kleine collectie die een antwoord biedt op de meeste vragen van onze gebruikers en met de binnenkort geplande verhuis zullen wij ook over de accommodatie beschikken om deze collectie aantrekkelijk aan te bieden. Mooie boeken op mooie boekenplanken in een mooi gebouw zijn echter niet voldoende. De bibliotheek van vandaag en morgen moet een actieve politiek voeren om mensen over de drempel te krijgen. De inwoners van haar werkgebied moeten de bibliotheek leren kennen als vanzelfsprekend knooppunt van informatie en cultuur met oog voor wat er op wereldvlak én op lokaal gebied gebeurt. Zij moet een ontmoetingsplaats worden die veel meer is dan een verzameling boeken die mee naar huis kunnen worden genomen of geraadpleegd.

5. Algemene en concrete doelstellingen

Onze voornaamste doelstelling de komende jaren is **de bibliotheek gekend maken** bij de Berchemse bevolking. De verhuis naar het nieuwe gebouw moet kunnen leiden tot een trendbreuk. Door middel van promotie moeten wij de Berchemse bevolking over de drempel krijgen, eens óver de drempel moeten wij hen een moderne bibliotheekvoorziening aanbieden in een aantrekkelijk en goed uitgerust gebouw. Deze eerste doelstelling staat niet in de weg van onze kerntaak en tweede doelstelling: **de verspreiding van kennis en informatie**. Naast deze kerntaak heeft de bibliotheek ook nog andere taken. De bibliotheek wenst ook de **cultuurparticipatie** van de Berchemse inwoners te vergroten, **ondersteunend te werken voor iedereen die zich schoolt** en als **ontmoetingsplaats** een deel te worden van de sociale gemeenschap.

5.1 Algemene doelstellingen

5.1.1. Bibliotheekinrichting en promotie

Inrichting

Eén van onze sterktes is dat de bibliotheek na haar verhuis met een schone lei kan

beginnen. Het gebouw oogt erg mooi maar binnenin ontbreken nog een aantal zaken die een goede werking in een aantrekkelijk gebouw belemmeren. De bibliotheek wenst haar infrastructuur zo in te richten dat zij een aangename plaats wordt om te bezoeken en over voldoende informaticamiddelen beschikt om haar nieuwe taken naar behoren uit te voeren.

Promotie

Een aantrekkelijk aangeboden collectie is niet genoeg, ze moet ook gekend zijn bij de bevolking. Vandaag is de bibliotheek niet voldoende gekend. Vooral volwassenen kennen de weg niet naar de bib. De eerste twee jaren na de erkenning werd vooral geïnvesteerd in collectievorming en promotie via de scholen. Doelbewust werd er gewacht om met campagnes zoveel mogelijk mensen naar de bibliotheek te lokken. Na onze verhuis moeten wij er echter in slagen ons lezersbestand te vergroten door het voeren van een gerichte promotie en het organiseren van culturele activiteiten.

De bibliotheek moet ook tonen dat zij deel uitmaakt van een groter geheel. Initiatieven in het kader van het Streekgericht BibliotheekBeleid en de campagnes en projecten van het Vlaams Centrum voor Openbare Bibliotheken moeten worden ondersteund. Het VCOB is de koepelorganisatie van alle Vlaamse en Brusselse openbare bibliotheken.

5.1.2. Informatie en kennisverspreiding

"De bib is een onmisbare schakel in een democratische maatschappij. Onbelemmerde toegang tot informatie is essentieel voor vrijheid, gelijkheid, wereldwijd begrip en vrede. Intellectuele vrijheid is het recht van ieder individu om meningen te hebben en te uiten en informatie te zoeken en te ontvangen. Het is de basis van democratie en het behoort tot de kern van het bibliotheekwerk. Vrijheid van toegang tot informatie, ongeacht het medium en grenzen, is een centrale verantwoordelijkheid van de bibliotheek. Hindernissen voor het informatieverkeer moeten worden weggenomen, vooral diegene die ongelijkheid, armoede en vertwijfeling in de hand werken."

Dit uittreksel uit een IFLA-manifest (Internationale Federatie van Bibliotheekverenigingen en -instellingen) laat er geen twijfel over bestaan: in een democratische maatschappij heeft de bibliotheek een grote taak te vervullen. De beschikbaarheid van informatie is essentieel. De informatiestroom is echter enorm. Ook hier heeft de bib als informatiebemiddelaar een belangrijke verantwoordelijkheid. De bibliotheek van morgen helpt gebruikers actief bij het vinden van een antwoord op hun vragen. De informatie die zij verstrekt moet bovendien aangepast zijn aan hun specifieke wensen.

Elke burger heeft recht op gelijke toegang tot dezelfde informatie. De kenniskloof die er bestaat tussen geïnformeerden en onwetenden, moet verkleind worden. De bib moet er kunnen voor zorgen dat de maatschappij transparanter wordt.

Om deze taak te kunnen garanderen moet de bibliotheek beschikken over een ruime en kwaliteitsvolle collectie. In die collectie moet ook plaats zijn voor nieuwe media. Wanneer aan die basisvoorwaarde is voldaan is het de kunst om deze collectie via een uitgekende signalisatie zo goed mogelijk te ontsluiten zodat de gebruiker er zonder moeite de weg kan in vinden.

Elke burger moet de bib kennen als vanzelfsprekend informatiepunt, als knooppunt van kennis en informatie en als middel voor zijn persoonlijke ontwikkeling.

5.1.3. Cultuurparticipatie

De bibliotheek stelt zich tot doel de culturele participatie en competentie van de Berchemse bevolking te verhogen. Zij moet er in slagen dat de burger de bibliotheek ziet als vanzelfsprekend informatiepunt voor wat er gebeurt op cultureel vlak. Hij of zij moet zich kunnen informeren en documenteren over een ruim cultureel aanbod dat ook oog heeft voor lokale culturele initiatieven.

5.1.4. Educatie

De bibliotheek wenst het levenslang leren te ondersteunen en te bevorderen door de burger meer gebruik te laten maken van het informatieaanbod. Mensen helpen hoe ze informatie kunnen vinden, hoort ook tot de educatieve taak van de bibliotheek.

5.1.5. Ontmoeting

De bibliotheek moet een woonkamer worden van de sociale gemeenschap, gekend als open huis bij alle inwoners en als ontmoetingsplaats voor jong en oud. Zij wenst een actieve politiek te voeren met als doel het lokale sociale weefsel te verstevigen. Om als ontmoetingsplaats te fungeren moet zij ook meer open zijn dan vroeger en een kader bieden waar het aangenaam toeven is. Activiteiten in de bibliotheek moeten er kunnen voor zorgen dat alle lagen in de bevolking worden aangesproken om een bezoek te brengen aan de bibliotheek. Mensen moeten zich welkom voelen door de klantvriendelijkheid van het personeel.

5.2 Concrete doelstellingen:

5.2.1 Bibliotheekinrichting en promotie

Inrichting:

De inrichting van een krantenhoek met zeteltjes en bijhorende tafel om de lezer de kans te bieden kranten en tijdschriften door te nemen in een aangename sfeer.

De aanschaf van tijdschriftenrekken, de nodige prentenbakken en stripbakken.

De aanschaf van een tafel en vier stoelen op kindermaat, de nodige kinderzitjes en de constructie van een klein voorleespodium met leeszetel in de jeugdafdeling.

De aankoop van een presentatiemeubel voor informatiefolders en nieuwe aanwinsten.

Verfraaien van het interieur door het regelmatig tentoonstellen van kunst in samenwerking met de vereniging "Kunst in Huis" en lokale kunstenaars.

Informatica: De bibliotheek beschikt slechts over een minimumconfiguratie. Om optimaal te werken moeten in de komende jaren twee pc's aangekocht worden die dienst zullen doen

als publiekscatalogi, één PC en CD-ROM toren voor het raadplegen in de leeszaal van naslagwerken op CD-ROM, één printer voor administratieve taken, 1 PC met scherm en projector om Powerpoint-presentaties te kunnen aanbieden in de polyvalente zaal.

Indicatoren : het daadwerkelijk bestede budget op de begrotingsposten 76703/741/51 (uitrusting) en 76703/742/53 (informatica) van de buitengewone begroting voor de verdere inrichting van de bibliotheek en het informatie- en communicatienetwerk.

Promotie:

Aparte bibliotheekrubriek in alle nummers van de plaatselijke informatiebladen.

Via de schooldirecties klassen aanzetten om de bibliotheek te bezoeken voor introductie- en instructiebezoeken. Klassikale leningen aanmoedigen.

Toenadering zoeken tot Kasterlinden, een school voor kinderen met gehoor- of gezichtsproblemen, en bezoeken organiseren voor de verschillende klassen. Wisselcollecties aanbieden voor leerlingen die er op internaat zijn.

De vrijetijds- en cultuurorganisaties uitnodigen voor bezoeken aan de bib maar ook de verenigingen bezoeken met een boekenaanbod, aangepast aan de interessesfeer.

Het nieuwe logo voor de openbare bibliotheken (februari 2003) gebruiken in alle briefwisseling en affiches, eigen huisstijl creëren.

De deelname aan landelijke activiteiten van het VCOB (Jeugdboekenweek, Bibliotheekweek) voortzetten en uitbreiden.

In samenwerking met de Muziekacademie, afdeling Woord, en andere vrijwilligers, voorleesnamiddagen op touw zetten op geregelde tijdstippen.

De organisatie van lezingenreeksen i.s.m. het Gemeenschapscentrum en andere lokale culturele actoren voortzetten en uitbouwen.

Aanwezigheid op open schooldagen in alle Nederlandstalige Berchemse onderwijsinstellingen.

De collectie aanbieden in een aantrekkelijk kader en op geregelde tijdstippen aparte onderdelen van de collectie onder de aandacht brengen via tentoonstellingen en aparte opstellingen, zodat gebruikers ook visueel gewezen worden op nieuwigheden of informatie rond actuele thema's.

Maandelijkse aanwinstenlijsten ter beschikking stellen voor de bezoekers

Regelmatige en gerichte mailings naar actieve leden én mensen die afhaken. De kans bieden om in te schrijven op een online nieuwsbrief van de bibliotheek.

*Indicatoren : de evolutie van het aantal leners en uitleningen
het aantal opgezette activiteiten per jaar in de bibliotheek
het verschijnen van een bibliotheekrubriek in de plaatselijke infobladen
het aantal intekeningen op de nieuwsbrief
het aantal voorleesnamiddagen per jaar
het aantal klassikale uitleningen en klasbezoeken*

5.2.2. Informatie en kennisverspreiding

Collectievorming: Het huidige budget voor de aanschaf van boeken en tijdschriftabonnementen de komende zes jaar behouden en rekening houden met de indexaanpassingen.

Om de collectie zo goed mogelijk te ontsluiten, aandacht besteden aan de signalisatie in de bibliotheek.

Via gratis wisselcollecties ook andere media onder de aandacht brengen (video, DVD, CD-ROM,...) en naslagwerken ook op CD-ROM aanbieden.

De catalogus van de bibliotheek mettertijd ook via internet aanbieden.

Internettoegang in de bibliotheek gratis blijven aanbieden.

Personeel opleiden tot informatiebemiddelaars, uitlenen en innemen is slechts beperkt onderdeel van de taakomschrijving.

Indicatoren : de vernieuwingsgraad van de collectie

het aantal uitgeleende materialen uit wisselcollecties

het aantal internetraadplegingen

het budget besteed aan signalisatie

het aantal bezoeken op de nog op te richten website

5.2.3. Cultuurparticipatie

Collecties aanpassen aan bepaalde doelgroepen:

Het inrichten van een aparte afdeling voor adolescenten met oog voor de jongerencultuur.

Een deel van de romans thematisch opstellen (romantiek, thrillers, streekromans, ...) zodat iedereen, en vooral ouderen, makkelijk zijn gading vindt.

Een wisselcollectie grootletterboeken aanbieden voor slechtzienden.

Een Engelstalige collectie aanbieden voor schoolgaande jeugd en andere geïnteresseerden. Voor Franstalige literatuur verwijzen wij graag door naar de

Franstalige bibliotheek in onze gemeente.

Zelf een cultureel aanbod aanbieden door het inrichten van lezingen, thema-avonden, tentoonstellingen, introductie- en instructiebezoeken.

In samenwerking met het Gemeenschapscentrum De Kroon zorgen voor een wisselwerking zodat activiteiten in de bibliotheek aansluiten bij het programma van het Gemeenschapscentrum en omgekeerd.

Afspraken maken met het Gemeenschapscentrum en met de gemeentelijke informatiedienst voor de verspreiding van lokale info.

Toenadering zoeken tot heemkundige kringen en inrichten van een afdeling met informatie over het lokale culturele en literaire erfgoed.

Ook andere culturele verenigingen uit de gemeente moeten de kans krijgen om culterele activiteiten in de bibliotheek te organiseren.

*Indicatoren: de stijging van het aantal lezers
de stijging van het aantal adolescenten en ouderen*

*het aantal lezingen, tentoonstellingen en
andere activiteiten georganiseerd door en
in de bibliotheek*

*het jaarlijks aantal verhuringen van de zaal aan derden
het al of niet samenwerken met een plaatselijke heemkundige kring
het aantal activiteiten, aansluitend bij activiteiten van het Gemeenschapscentrum*

5.2.4. Educatie

Aan alle scholen moeten bibliotheekinstructiebezoeken worden aangeboden zodat leerlingen zelfstandig kunnen vinden wat ze zoeken.

Volwassenen hebben recht op hulp van het bibliotheekpersoneel indien zij niet vinden wat ze zoeken: informatiebemiddeling is de belangrijkste taak van het bibliotheekpersoneel.

In de adolescentenafdeling moet plaats zijn voor een educatieve wegwijzer waar studenten zich kunnen informeren over verdere studiemogelijkheden. Volwassen lezers moeten zich kunnen informeren over bijscholingsinitiatieven.

Educatieve initiatieven zoals de taalcursussen "Nederlands voor migranten" moeten ten volle gesteund worden. Alle deelnemers aan dergelijke cursussen moeten kennis gemaakt hebben met de bibliotheek.

Voor beginnende lezers en (anderstalige) leerlingen met leesachterstand een deel van de jeugdcollectie ontsluiten op leesniveau.

Indicatoren: het bestaan van een educatieve wegwijzer in de bibliotheek

het aantal bezoeken van deelnemers aan bijscholingsactiviteiten

het aantal uitleningen van de collectie "beginnende lezers"

*het aantal introductie- en
instructiebezoeken voor leerlingen uit de
verschillende scholen*

5.2.5. Ontmoeting

Om meer mensen de kans te geven tijdens hun vrije tijd de bibliotheek te bezoeken, moeten de openingsuren worden uitgebreid. De bibliotheek wenst wekelijks 23 uren geopend zijn in plaats van de huidige 17,5. De openingsuren worden dan:

maandag 13u30-20u
dinsdag 13u30-18u
woensdag 13u30-18u
vrijdag 13u30-18u
zaterdag 10u-13u

Bezoekers moeten worden aangemoedigd om ter plaatse informatie te raadplegen. Een aangename leeszaal met voldoende zitplaatsen moet de lezer de kans bieden zich in alle rust te verdiepen in de naslagwerken.

De gemeentelijke Nederlandstalige bibliotheek van Sint-Agatha-Berchem is vragende partij om jaarlijks minstens één activiteit in te richten met haar Franstalige partner.

*Indicatoren: de openingsuren in het nieuwe bibliotheekgebouw
het aantal activiteiten in samenwerking met de Franstalige bibliotheek
het aantal bezoekers en raadplegingen in de leeszaal*

6. Beleidsinstrumenten en middelen

1. Gemeentelijke financiën

Voor de middelen om het beleidsplan tot een goed einde te brengen, moeten we ervan uitgaan dat deze zullen moeten gevonden worden binnen het huidige budget. De stijgende subsidiëring na de goedkeuring van het beleidsplan door de verschillende instanties, laat toe om de nodige middelen vrij te maken om het beleidsplan te realiseren. De invloed op de gemeentelijke begroting zal zelfs positief zijn. Het gemeentebestuur heeft de intentie om binnen de budgettaire mogelijkheden het beleidsplan uit te voeren.

7. Afspraken omtrent implementatie, evaluatie en bijsturing

Zoals voorzien in het decreet op het integraal cultuurbeleid zal de bibliothecaris samen met het beheersorgaan de jaarlijkse werkingsverslagen en actieplannen opstellen. Het beheersorgaan blijft ook het eerste klankbord bij de evaluatie en de bijsturing.

De verplichte tussentijdse evaluatie van het bibliotheekbeleidsplan is ook het moment waarop dit plan kan bijgestuurd en afgestemd worden op het gemeentelijke cultuurbeleidsplan en het beleidsplan van het Gemeenschapscentrum. De vooruitgang van het bibliotheekbeleidsplan zal besproken worden met de cultuurbeleidscoördinator, de centrumverantwoordelijke van het Gemeenschapscentrum De Kroon, de directie van de Muziekacademie. Ook zal het plan op basis van de resultaten geëvalueerd worden door de bevoegde schepenen.

8. Bijlagen

1. Advies van het beheersorgaan over het beleidsplan van de gemeentelijke bibliotheek.
2. Gemeenteraadsbeslissing houdende goedkeuring van het bibliotheeksbeleidsplan